

на прийняття спільних рішень, на реалізацію спільних завдань, його вага у прийнятті спільних рішень відповідає вазі інших учасників у прийнятті таких рішень.

Принцип відповідальності підкреслює таку рису правового статусу учасників взаємодії, як обов'язкова гарантованість виконання ними своїх зобов'язань, підкріплена можливістю застосування заходів державного примусу. Також це і категорія правової свідомості учасників взаємодії, яка ґрунтується на усвідомленні своїх обов'язків у процесі взаємодії, правових наслідків вчинених заходів, дій, прийнятих рішень у її ході.

Принцип незалежності визначає, що попри встановлення тісних та постійних взаємних зв'язків, кожен учасник взаємодії, орган публічної адміністрації, інститут громадянського суспільства є відокремленою в організаційно-правовому плані структурою, що наділена виключним та специфічним колом повноважень, прав та обов'язків, реалізує своїх функцій у визначеній сфері публічного адміністрування чи здійснює вільну діяльність у обраній сфері. У наведеному контексті суб'єкти взаємодії є незалежними один від одного. Не допускається втручання у зазначені вище сфери діяльності з боку інших суб'єктів правовідносин.

Список використаних джерел:

1. Сибіга І. Форми та методи впливу неурядових організацій на прийняття державно-владних рішень // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2012. Вип. 1. С. 242-249.

2. Кодекс кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень. Ухвалений Конференцією міжнародних неурядових організацій Ради Європи на засіданні 1 жовтня 2009 року. URL : <https://rm.coe.int/16802e2ddb>

3. Ковальчук С. В. Правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні : дис. ... доктора філософії : 081. Львів, 2019. 188 с.

***Сіньова Людмила Миколаївна**
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
канд. юрид. наук,
доцент кафедри трудового права
та права соціального забезпечення*

Соціально-правовий захист соціальних працівників в період карантину

*Наукове дослідження проведено в рамках
держбюджетної теми НДР № 20БФ042-01
«Правове забезпечення соціальної
безпеки в євроінтеграційних умовах»*

На сьогоднішній день величезний вклад в допомогу літнім та хворим людям в період карантину виконують соціальні працівники. Вони виконують різні послуги (доставляють продукти та ліки для осіб літнього віку та осіб з інвалідністю, вислуховують самотніх людей, підтримують їх морально, координують допомогу, особисто доставляють їх у шпиталі). Таким чином, вони убезпечують літніх та хворих осіб від ймовірного зараження коронавірусної інфекції COVID-19.

В карантинний період понад 40 тисяч соціальних працівників, незважаючи на посилені карантинні заходи, працювали у посиленому режимі та дбали про те, щоб в умовах

карантину громадяни похилого віку, особи з інвалідністю, сім'ї у складних життєвих обставинах отримували необхідні соціальні послуги. Понад 30 тисяч соціальних робітників обслуговують самотніх громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, які перебувають вдома, а саме забезпечують їх продуктами харчування, медикаментами та іншими товарами, а також допомагають оплачувати рахунки, готувати їжу, прибирати тощо. Також фахівці із соціальної роботи надають паліативну допомогу в установах та закладах, в яких тимчасово або постійно проживають або перебувають діти, громадяни похилого віку, ветерани війни і праці, особи з інвалідністю, особи із стійкими інтелектуальними або психічними порушеннями, бездомним особам та іншим вразливим верствам населення [1].

Законом України “Про соціальні послуги” від 17 січня 2019 року № 2671-VIII [2] визначено основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг, які спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання або мінімізацію їх негативних наслідків, особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Слід наголосити, що у кожного соціального працівника свій шлях до професії: через волонтерський рух або приклад «вчителів», через необхідність пізнати себе та бажання допомогти іншим. Насправді навряд чи можна працювати в соціальній сфері без постійного самовдосконалення. Сучасний спеціаліст соціальної сфери взаємодіє з великою кількістю джерел інформації із різних галузей, володіє фаховими знаннями з психології, соціології, психіатрії, знає правові аспекти соціального захисту, теорії та методи соціальної роботи; вміє спілкуватися, оцінювати потреби та представляти інтереси клієнта, сприяє підвищенню його потенціалу [3].

В попередній редакції Закону України “Про соціальні послуги” 19 червня 2003 року № 966-IV (Закон втратив чинність на підставі Закону № 2671-VIII від 17.01.2019, ВВР, 2019, № 18, ст.73) було визначено, що соціальний працівник - професійно підготовлений фахівець, що має необхідну кваліфікацію у сфері соціальної роботи і надає соціальні послуги. На нашу думку, це визначення не може в повній мірі розкрити ті функції, які виконуються цими людьми. Працівники соціальної сфери у непростих життєвих ситуаціях стають опорою та надають підтримку всім нужденним.

Соціальна робота існувала в людському суспільстві як допомога і взаємодопомога споконвіку, спираючись на загальнолюдські духовні цінності. Соціальний працівник – це посередник між суспільством, соціальною групою, сім'єю та індивідом. Соціальний працівник – це безперервна освіта і самоосвіта впродовж життя; це висока відповідальність перед суспільством за долю людей, які довірили свої проблеми, які потребують допомоги [4]. Соціальна робота – це мистецтво налагоджувати зв'язки між людьми, це покликання душі, яка співчуває та розділяє біль кожної обездоленої людини. Щоденно приймаючи на себе тяготи й труднощі людей, соціальні робітники реально сприяють стабільності нашого суспільства, відродженню в ньому духовності й людяності [5]. Станом на 26 березня 2021 року в Україні, під час запровадження карантинних заходів, пов'язаних з розповсюдженням коронавірусної інфекції COVID-19 зростає кількість людей, яким потрібна допомога соціальних робітників, які щоденно добираються до своїх підопічних та надають соціальні послуги, тому затребованість соціальних працівників зростає з кожним днем. Тому держава має звернути увагу на цю сферу обслуговування, так як заробітна плата цієї категорії осіб є однією з найменших.

Варто зазначити, що у США робота соціального працівника вважається дуже шанованою і перспективною. Такий фахівець має всі шанси бути затребуваним не лише на бюджетній державній службі, а й на дохідній комерційній, у середньому одержуючи 3

— 4 тис. дол. на місяць. Часто соціальному працівникові в Америці надають службовий автомобіль. Але для того щоб стати конкурентоспроможним фахівцем, американцеві доведеться не тільки інститут закінчити, а й здобути ступінь магістра [6].

Законом України № 540-IX „Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)” [7] передбачено додаткові, до встановлених законодавством, доплати до заробітної плати працівникам сфери соціального захисту населення, які безпосередньо надають соціальні послуги за місцем проживання/перебування отримувача соціальних послуг (вдома).

Постановою КМУ “Деякі питання оплати праці (грошового забезпечення) окремих категорій працівників, військовослужбовців Національної гвардії та Державної прикордонної служби, посадових осіб Державної митної служби, осіб рядового та начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, поліцейських, які забезпечують життєдіяльність населення, на період дії карантину, установленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та протягом 30 днів з дня його відміни” [8] від 29.04.2020 р. № 375 визначено порядок виплат доплат деяким працівникам. Встановлення доплати, визначеної пунктом 1 цієї постанови, працівникам надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору, які безпосередньо надають соціальні послуги за місцем проживання/перебування їх отримувачів (вдома), здійснюється у граничному розмірі до 100 відсотків заробітної плати (грошового забезпечення). Перелік посад (професій) працівників, яким встановлюється такі доплати, визначається відповідним центральним органом виконавчої влади у сфері, у якій він реалізує державну політику. Персональний перелік працівників, яким встановлюється доплата, визначається керівником (керівником державної служби) відповідного підприємства, установи та організації, органу державної влади. Доплати, визначені пунктами 2 і 3 цієї постанови, здійснюються за рахунок та в межах видатків державного та місцевих бюджетів, передбачених за відповідними бюджетними програмами головних розпорядників бюджетних коштів.

Наказом Міністерства соціальної політики України від 22.05.2020 р. № 321 затверджений перелік посад працівників, які можуть отримати 100% надбавок до зарплати за роботу під час карантину. Доплати можуть отримати протягом дії карантину та протягом 30 днів із дня його скасування. Так, надбавки у розмірі 100% зможуть отримати працівники, які надають соціальні послуги, а саме: педагог соціальний/фахівець із соціальної роботи, фахівець із соціальної допомоги вдома, соціальний працівник, соціальний робітник, фахівець з фізичної реабілітації, практичний психолог / психолог. Слід зазначити, що керівник закладу формує перелік працівників, які мають отримати надбавки. Доплати здійснюються коштом місцевих бюджетів [9]. Отже, доплата встановлюється працівникам, які внаслідок виконання своїх обов'язків мають безпосередній контакт із населенням. Доплата виплачується пропорційно відпрацьованому часу в зазначених умовах. Тобто обіймання посади, передбаченої Переліком, не є єдиною підставою для отримання доплати — працівник повинен відпрацювати у відповідних умовах.

Слід наголосити, що фінансову підтримку працівникам соціальної сфери можна надавати згідно наказу Міністерства праці та соціальної політики і Міністерства охорони здоров'я України від 05.10.2005 р. № 308/519 „Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення”

працівникам можуть встановлюватися граничні надбавки у розмірі 50 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати, тарифної ставки) за виконання особливо важливої роботи (на строк її виконання), за складність, напруженість у роботі. Крім того, працівникам можна встановлювати доплати у розмірі до 50 відсотків посадового окладу (тарифної ставки) за розширення зони обслуговування або збільшення обсягу виконуваних робіт.

Таким чином, соціальні працівники в період карантину самовіддано, не зважаючи на низьку заробітну плату, на загрози здоров'ю та життю, виконують свої обов'язки та турбуються літніми людьми, ветеранами праці та іншими незахищеними верствами населення.

Список використаних джерел:

1. МСП України В умовах карантину соціальні працівники працюють у посиленому режимі URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/v-umovah-karantynu-socialni-pracivniki-pracujuut-ut-u-posilenomu-rezhimi> (дата звернення 06.08.2020)

2. Про соціальні послуги : Закон України від 17 січня 2019 року № 2672-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 18, ст.73

3. Плохотнюк Н. Покликання - соціальний працівник URL: <http://www.golos.com.ua/article/312749> (дата звернення 17.08.2020)

4. Хто такий соціальний працівник URL: <https://fspo.udpu.edu.ua/%D1%81%D0%B E%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA/> (дата звернення 17.08.2020)

5. Соціальний працівник — це не професія, а покликання URL: http://vasrda.gov.ua/item/10503-sotsialnii_pratsivnik_tse_ne_profesiia_a_poklikannia.html (дата звернення 17.08.2020)

6. Золотько Я. Чому професія соціального працівника втрачає престижність URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/7602> (дата звернення 17.08.2020)

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019): Закон України від 30 березня 2020 року № 540-IX // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 18, ст.123

8. Постанова КМУ “Деякі питання оплати праці (грошового забезпечення) окремих категорій працівників, військовослужбовців Національної гвардії та Державної прикордонної служби, посадових осіб Державної митної служби, осіб рядового та начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, поліцейських, які забезпечують життєдіяльність населення, на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та протягом 30 днів з дня його відміни” від 29.04.2020 р. № 375 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 18.08.2020)

9. У Мінсоцполітики розповіли, хто отримає надбавки за роботу під час карантину URL: http://tvemisto.tv/news/u_minsotspolityky_rozpozvily_hto_otrymaie_nadbavky_za_robotu_pid_chas_karantynu_109820.html (дата звернення 18.08.2020)